

De vaste commissie voor Financiën heeft op 21 februari 2017 een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Financiën over zijn brieven over btw-carrouselfraude van 25 oktober 2016 (Kamerstuk 31 066, nr. 308), 1 november 2016 (Kamerstuk 31 066, nr. 314) en 10 februari 2017 (Kamerstuk 31 066, nr. 343), alsook over het op 27 januari 2017 bij de Kamer ontvangen Fiche: Wijziging van de btw-richtlijn voor een tijdelijke toepassing van een algehele verleggingsregeling (Kamerstuk 22 112, nr. 2293) en over het EU-voorstel: Routekaart «Beperkingen op contante betalingen» (Engelstalige versie)

De voorzitter van de commissie,
Duisenberg

De adjunct-griffier van de commissie,
Bartman

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brieven over btw-carrouselfraude. Daarnaast is er op verzoek van de leden van de VVD-fractie een rondetafelgesprek geweest over het tegengaan van terrorismefinanciering. De leden van de VVD-fractie hebben daarover nog een aantal opmerkingen en vragen.

Btw-carrouselfraude moet worden aangepakt. Fraude met btw zorgt ervoor dat goedwillende burgers en bedrijven onnodig veel belasting moeten betalen. Het is dan ook goed dat de bestrijding van btw-fraude prioriteit heeft voor het kabinet. Eventuele opbrengsten van de aanpak van btw-fraude willen de leden van de fractie van de VVD terugsluizen in lagere belastingen. Wat is de schatting van de omvang van de btw-carrouselfraude in Nederland? Welke aanpak heeft het kabinet om de btw-carrouselfraude in Nederland aan te pakken?

In het eerder gepresenteerde btw-actieplan van de Europese Commissie zit ook een wijziging van het huidige btw-systeem. Dit is een complexe verandering met mogelijk grote gevolgen voor het (goedwillende) bedrijfsleven. Wat is de stand van zaken en planning? En gaat er ook een impact assessment uitgevoerd worden?

In het BNC-fiche met betrekking tot een aanpassing van de btw-richtlijn staat dat een tijdelijke toepassing van een algehele verleggingsregeling mogelijk wordt gemaakt. De Europese Commissie wil lidstaten de mogelijkheid bieden om op verzoek en onder strikte voorwaarden een tijdelijke algemene verlegging van btw in te voeren om omvangrijke fraude in hun land het hoofd te bieden. Welke landen gaan gebruikmaken van de mogelijkheden? Gaan buurlanden van Nederland gebruikmaken van de mogelijkheden en wat zijn daarvan de gevolgen? Nederland gaat geen gebruik maken van de mogelijkheid, kan het kabinet uitleggen waarom niet?

Daarnaast hebben de leden van de fractie van de VVD enkele vragen en opmerkingen over het tegengaan van terrorismefinanciering. Voor financiering van aanslagen zijn vaak maar kleine bedragen nodig. Het is de uitdaging om dit toch op te kunnen sporen, zonder dat het systeem verzandt in een volstrekt bureaucratische rompslomp die weinig efficiënt is.

Terrorismefinanciering verschuift altijd naar de zwakste schakel in het systeem. Zodra een gat gedicht is, zoekt en vindt men helaas vaak andere wegen. Het is daarom van belang om snel in te kunnen spelen op veranderende patronen en geldstromen. Hoe snel kan daarop ingespeeld worden en hoe snel kan wet- en regelgeving indien nodig aangepast worden?

Naast het financieren van terrorisme is ook de (indirecte) financiering van radicalisering zorgelijk. Deze laatste vorm is sluipend en net zo zorgelijk. Wat doet het kabinet aan deze vorm van financiering? Wat kan daar tegen gedaan worden? Wat is de stand van zaken bij het oplossen van de ongewenste buitenlandse financieringen door bijvoorbeeld criteria in de wetgeving? Wanneer is dit geregeld?

Op verzoek van de leden van de VVD-fractie is er op 7 februari 2017 een rondetafelgesprek over terrorismefinanciering geweest. Daaruit is nog een aantal punten naar voren gekomen. Duidelijk is dat informatie van groot belang is bij het tegengaan van terrorismefinanciering.

Informatiedeling is dus cruciaal, zowel de Financial Intelligence Unit (FIU) en De Nederlandsche Bank (DNB) als toezichthouder vragen om meer mogelijkheden voor informatie-uitwisseling tussen alle betrokken partijen. Welke concrete verzoeken liggen er op dit moment? Welke mogelijkheden ziet het kabinet hiertoe? Hoe snel kan dit eventueel gerealiseerd worden?

De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) pleit ook voor meer mogelijkheden tot informatie-uitwisseling om gerichter te kunnen zoeken. Volgens de NVB begint goed klantenonderzoek met verificatie van aangeleverde gegevens. De NVB wil bijvoorbeeld volledige toegang tot het UBO-register (ultimate beneficial owners) en toegang tot de Basisregistratie Personen om gegevens te kunnen verifiëren. Wat vindt het kabinet hiervan?

Verder kwamen tijdens het rondetafelgesprek de anonieme debitcards als financieringsbron van een van de laatste aanslagen aan de orde. De leden van de VVD-fractie willen weten hoe het probleem van anonieme betaalmiddelen als bron van terrorismefinanciering aangepakt kan worden en wat er op dit punt al gebeurt in de EU.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie achten btw-fraude een gigantisch probleem, waar relatief weinig aandacht voor is. Het betreft criminele activiteiten, uitgevoerd door de georganiseerde misdaad. Omdat de btw volledig geharmoniseerd is en carrouselfraude per definitie grensoverschrijdend is, is goede internationale samenwerking onontbeerlijk om de fraude effectief aan te pakken. De leden van de PvdA-fractie waarderen de inspanning van de Staatssecretaris van Financiën op dit punt en vragen om de strijd tegen btw-carrouselfraude met volle kracht voort te zetten.

Een manier om btw-carrouselfraude te voorkomen is de zogeheten verleggingsregel. Die zorgt ervoor dat er in iedere schakel van de verkoopketen geen btw wordt afgedragen zoals normaal, maar dat dat pas gebeurt bij de uiteindelijke verkoop aan de consument. Op die manier worden de teruggaaf en de afdracht van de btw gecentreerd bij één ondernemer, en in één aangifte. Zo wordt voorkomen dat één iemand wel btw terugvraagt, terwijl een ander die btw niet afdraagt. En dat laatste is de kern van btw-carrouselfraude. Voorliggende richtlijn maakt in sommige gevallen mogelijk dat lidstaten kunnen experimenteren door de verleggingsregel toe te passen op alle transacties van boven de EUR 10 000. De leden van de PvdA-fractie onderkennen dat dit carrouselfraude kan voorkomen, maar constateren tegelijkertijd dat deze systematiek nieuwe risico's met zich meebrengt, nu slechts het einde van de keten verantwoordelijk wordt gemaakt voor een deugdelijke afdracht. Andere vormen van btw-fraude worden hierdoor juist eenvoudiger. De leden van de PvdA-fractie steunen dan ook experimenten uit hoofde van de richtlijn, maar vragen scherp op de hoogte gehouden te worden van de resultaten, zodat bij problemen tijdig kan worden ingegrepen. Op de achtergrond werkt de Europese Commissie verder aan een nieuw btw-stelsel. Dat duurt nog enkele jaren. De leden van de PvdA-fractie vragen om de resultaten van deze experimenten te betrekken bij het nadenken over een nieuw stelsel.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de antwoorden van de Staatssecretaris van Financiën op de schriftelijke vragen over btw-carrouselfraude. Toch resteren er voor de leden van de CDA-fractie een aantal vragen.

De leden van de CDA-fractie vinden het goed om te lezen dat alle betrokken overheidsdiensten met de grootst mogelijke zorgvuldigheid onderzoek doen naar signalen over terrorismefinanciering, witwassen en corruptie. In de antwoorden heeft de Staatssecretaris aangegeven dat uit de afgeronde onderzoeken niet is gebleken dat er een link is met terrorismefinanciering, maar dat het onderzoek hiernaar niet stil staat. Wanneer zal dit onderzoek naar verwachting afgerond zijn?

Ook heeft de Staatssecretaris aangegeven dat er naast vermoedens geen bewijs is geleverd in de uitzending van Zembla. In deze uitzending kwam onder andere aan bod dat het Duitse Openbaar Ministerie tegenover Zembla bevestigd heeft dat er «talrijke aanwijzingen zijn voor de financiering van terrorisme». Beschikt Nederland over deze aanwijzingen? En is geen van deze aanwijzingen doorslaggevend om een beter beeld te vormen van de huidige situatie met betrekking tot het risico op terrorismefinanciering? Heeft Nederland contact opgenomen met het Duitse Openbaar Ministerie of andere buitenlandse instanties?

In de antwoorden van de Staatssecretaris staat dat de 40 CO₂-emissierechtenhandelaren die volgens Zembla op de Deense lijst stonden, door de FIOD in 2009 zijn onderzocht. Dit heeft geleid tot het – thans nog lopende – Nederlandse strafrechtelijke onderzoek naar btw-fraude met CO₂-emissierechten.

Uit onderzoek van de FIOD is gebleken dat in de aan Italië verstrekte informatie geen Nederlandse bedrijven of natuurlijke personen voorkomen. Is er voor het onderzoek van de FIOD in 2009 al een onderzoek geweest naar de bedrijven met betrekking tot hun handel in de CO₂-emissierechten?

In de beantwoording van de vragen heeft de Staatssecretaris aangegeven dat de FIOD in het voorjaar van 2009 een signaal van een belastingadviseur kreeg dat binnen Europa mogelijk sprake was van btw-carrouselfraude bij de handel in CO₂-emissierechten. De FIOD en de Belastingdienst zijn daarop direct een onderzoek gestart. Is door dit signaal gebleken dat er onderzoek nodig was of waren daar ook andere aanleidingen voor? Hebben er voorafgaand aan dit onderzoek nog andere onderzoeken plaatsgevonden?

In de antwoorden van de Staatssecretaris blijkt dat, ondanks de uitbanning op elektronische goederen, de btw-carrouselfraude zich nog steeds voordoet, alleen met andere producten. De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris om welke producten dit momenteel gaat.

De Staatssecretaris laat in zijn brief weten dat er voor Nederland geen schatting is van het bedrag aan btw-fraude. De bedragen van € 160 miljard en € 5 miljard aan misgelopen btw-inkomsten betreffen de VAT Gap, het verschil aan btw dat in theorie maximaal zou moeten binnenkomen en hetgeen daadwerkelijk binnenkomt. De VAT Gap is in Nederland relatief laag ten opzichte van andere lidstaten. Welke maatregelen op Europees niveau acht de Staatssecretaris succesvol om de VAT Gap in Europa als geheel verder terug te dringen? Welke lidstaten werken op dit

moment samen middels informatie-uitwisseling in de strijd tegen btw-fraude?

Met betrekking tot de wijziging van de btw-richtlijn voor een tijdelijke toepassing van een algehele verleggingsregeling vragen de leden van de CDA-fractie hoe het kabinet aankijkt tegen de grens van € 10.000. Bestaat de kans dat de carrouselfraude verder zal gaan met factuurbedragen onder de € 10.000? Voor welke «andersoortige vormen van btw-fraude» vreest het kabinet? Verder vragen de leden van de CDA-fractie wat de derogatie inhoudt waar lidstaten om kunnen verzoeken. Waarom heeft het kabinet besloten om niet mee te doen met de voorgestelde verleggingsregeling?

II. Reactie van de Staatssecretaris